

Підтримка викладачів для РОЗДІЛУ 4: ГОТОВНІСТЬ ШКІЛ ДО ЛИХ ТА БЕЗПЕЧНЕ НАВЧАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ НАВЧАЛЬНИЙ МОДУЛЬ 23: Розуміння поведінки та емоцій учнів під час шкільних катастроф

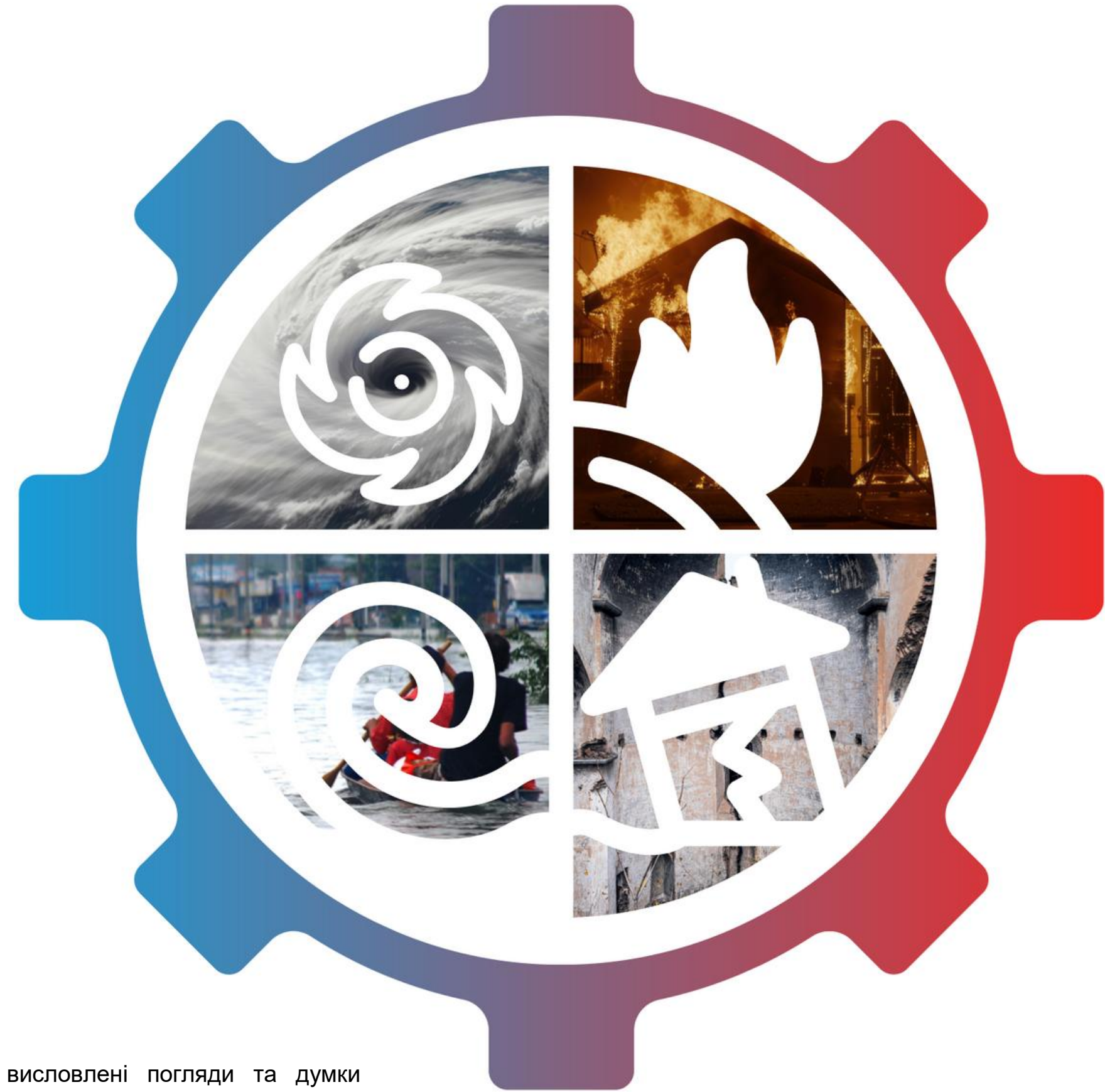
Автор: Neotalentway / Проектне партнерство VETREADY

Номер проекту: 2024-1-ES01-KA220-VET-000257287

Co-funded by
the European Union

Фінансується Європейським Союзом. Однак висловлені погляди та думки належать лише автору(ам) і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу або Іспанської служби з питань інтернаціоналізації освіти (SEPIE). Ні Європейський Союз, ні орган, що надає грант, не несуть за них відповідальності.

Навчальний зміст цього модуля

1. Мета навчального модуля
2. Результати навчального модуля
3. Вступ: Розуміння психології жертв катастроф у поведінці та емоціях учнів під час шкільних катастроф
4. Ключові поняття та термінологія
5. Розуміння важливості
6. Чому цей навчальний модуль важливий
7. Стихійні лиха в розумінні психології жертв катастроф у поведінці та емоціях учнів у контексті шкільних катастроф
8. Землетруси
9. Повені
10. Пожежі
11. Зупиніться та поміркуйте
12. Технологічні та промислові катастрофи в розумінні психології жертв катастроф у поведінці та емоціях учнів у контексті шкільних катастроф
13. Лабораторні та хімічні інциденти в школах
14. Структурні та обладнання небезпеки в школах
15. Несправності електромережі та комунальних послуг у школах
16. Зупиніться та поміркуйте
17. Біологічні та пов'язані зі здоров'ям катастрофи в розділі «Розуміння психології жертв катастроф у поведінці та емоціях учнів у школі»
18. Пандемії чи епідемії
19. Харчові захворювання/забруднення
20. Зупиніться та поміркуйте
21. Надихаючі дії та взірці для наслідування
22. Більше для дослідження
23. Джерела

Огляд рекомендацій для викладачів

Примітка: Завершення цього модуля та пов'язаної з ним вікторини сприяє професійному розвитку викладача та може призвести до отримання сертифікації.

Цей Допоміжний файл для викладачів розроблений як супровід навчального модуля «Розуміння психології жертв катастроф у шкільному середовищі» та надає індивідуальні методичні та дидактичні рекомендації для підвищення ефективності навчання.

Його мета — допомогти викладачам:

- Зрозумійте конкретні педагогічні цілі цього модуля в рамках розділу «Готовність до стихійних лих у школах та безпечне навчальне середовище».
- Застосовуйте відповідні стратегії та інструменти навчання для залучення **вчителів, шкільного персоналу та учнів освітньої спільноти, включаючи учасників професійно-технічної освіти, безперервної професійної освіти та діаспори.**
- Впевнено проводити ключові заходи, сприяти рефлексії та підтримувати збереження знань у сценаріях стихійних лих, пов'язаних зі школою.
- Адаптуйте проведення занять до різних форматів (**очного, онлайн або змішаного**) та враховуйте різноманітні потреби учнів у шкільному середовищі.

Рекомендовані методи та інструменти навчання

Метод навчання 1: Обговорення на основі сценарію

Цей метод заохочує учнів критично мислити, аналізувати ризики та застосовувати знання до реалістичних шкільних катастроф та ситуацій психологічного стресу. Він гнучкий як для очного, так і для онлайн-заняття, що робить його ідеальним для різних груп учнів. Обговорення на основі сценаріїв допомагають розвивати практичні навички подолання труднощів та прийняття рішень, посилюють розуміння змісту та сприяють навчанню між колегами шляхом нормалізації емоційних реакцій під час кризових ситуацій у шкільному середовищі.

Приклад застосування:

Після перегляду слайдів про стихійні лиха у школах (наприклад, землетруси, пожежі, локдауни) та психологічний стрес серед учнів і персоналу, тренер представляє сценарій:

«Під час локдауну школи через загрозу поблизу деякі учні виявляють ознаки паніки та тривоги. Один вчитель намагається заспокоїти клас. Як ви реагуєте в першу чергу?»

Тоді учні:

- *Обговоріть можливі відповіді в групах (онлайн) або невеликих групах (особисто).*
- *Поділіться стратегіями з більшою групою.*
- *Поміркуйте над психологічним обґрунтуванням їхнього вибору, поєднуючи теорію з практичним прийняттям рішень та емоційною підтримкою в контексті шкільних катастроф.*

Рекомендовані методи та інструменти навчання

Метод навчання 2: Рольова гра

Цей метод допомагає учням розвивати емпатію, комунікативні навички та навички управління стресом, ставлячись на місце учнів, вчителів чи персоналу, які переживають психологічний стрес під час шкільної катастрофи. Він заохочує емоційну усвідомленість, активне слухання та практику підтримуючих реакцій, що є важливим для надання психологічної першої допомоги в шкільних умовах.

Приклад застосування:

Після перегляду слайдів про надзвичайні ситуації в школі (наприклад, пожежі, локдауни, незначні травми) та пов'язану з ними тривогу чи стрес серед учнів, тренер організовує рольову гру:

- Один учень **грає роль учня**, який панікує під час евакуації школи.
- Інший учень **грає роль вчителя або співробітника школи**, який надає спокійні та підтримуючі поради.

Потім група розмірковує над:

- Ефективні способи заспокоїти емоції та підбадьорити.
- Стратегії запобігання ескалації стресу серед студентів та персоналу.
- Як застосовувати ці навички під час реальних шкільних катастроф.

Рекомендовані методи та інструменти навчання

Метод навчання 3: Ведення щоденника керованих рефлексій

Цей метод заохочує учнів зупинитися, розмірковувати та особисто взаємодіяти з психологічними викликами, що виникають через стихійні лиха вдома. Пишучи короткі роздуми, учні обробляють емоції, усвідомлюють власні механізми подолання та зміцнюють стійкість. Ведення щоденника також сприяє довготривалому збереженню пам'яті та самосвідомості.

Приклад застосування:

Після слайдів про пандемії та стрес, пов'язаний з карантином, тренер просить учнів написати коротку рефлексію: «Згадайте випадок, коли ви почувалися ізольованими, стресованими або тривожними вдома. Що допомогло вам впоратися? Що б ви зробили по-іншому зараз?» Потім учні можуть (добровільно) ділитися думками в невеликих групах або вести особисті щоденники, підкреслюючи, що психологічна підготовка така ж важлива, як і фізична безпека.

Поради

Використовуйте реальні, зрозумілі шкільні випадки

Почніть з коротких, наочних прикладів знайомих шкільних подій (наприклад, раптове затоплення класу, незначні структурні пошкодження шкільних приміщень, відмова системи опалення взимку або паніка під час локальної хімічної чи пожежної тривоги). Це зробить тему зрозумілою, особливо для учнів діаспори або тих, хто походить з інших шкільних середовищ.

Сприяти інклюзивному обговоренню

Використовуйте спочатку просту, нетехнічну мову. Дозвольте груповій роботі мовою, яку учні використовують, та заохочуйте пояснення однолітків. Для учнів діаспори або персоналу мультикультурних шкіл надайте ключові терміни або фрази кількома мовами, коли це можливо.

Створіть психологічно безпечний простір

Уникайте осуду минулої поведінки (наприклад, «Чому вчитель не евакуювався швидше?»). Натомість запитайте: «Які варіанти були доступні в цій ситуації?» — підтримуйте відкрите обговорення, підтримуйте та не звинувачуйте.

Баланс логіки та емпатії

Поєднуйте аналітичні методи (такі як плани дій у школі на випадок надзвичайних ситуацій, ментальні контрольні списки для управління стресом та процедури евакуації) з емоційною перевіркою («Як можуть почуватися учні, якщо вони опинилися в пастці в класі під час повені або відключення електроенергії?»). Такий підхід підтримує потребу дорослих учасників безперервного професійно-технічного навчання (CPET) у структурі та емоційній залученості учнів професійно-технічних навчальних закладів, одночасно сприяючи емпатії учнів та персоналу.

Стратегії адаптації

На місцях

- Учні беруть участь у сценарних роботах, наприклад:
  - Учень відчуває паніку після незначного землетрусу в шкільній будівлі.
  - Вчитель відчуває провину або стрес після того, як не зміг заспокоїти учнів під час навчання щодо локдауну.
  - Працівник демонструє відчай після того, як пожежа пошкодила частину школи.
- Працюйте в парах або невеликих групах, щоб обговорити можливі реакції (шок, почуття провини, страх, відсторонення) та потренуйтеся у підтримуючих реакціях, таких як активне слухання, підтвердження емоцій та техніки заземлення.
- **Викладач керує обговоренням, надаючи такі підказки, як:**
  - «Як цей студент або співробітник може почуватися зараз?»
  - «Яка негайна підтримка могла б зменшити дистрес у цьому шкільному контексті?»
- **Матеріали:** роздруковані картки зі сценаріями та заявами учнів, вчителів або персоналу, контрольний список реагування на стрес/травму, діаграми емоцій, маркери, проектор для наочних прикладів інцидентів у школі.

Онлайн

- Учні переглядають короткі відео або читають віньєтки з конкретних випадків, що ілюструють психологічні реакції учнів, вчителів або персоналу під час шкільних катастроф (наприклад, учень відмовляється заходити до класу після пожежної тривоги, вчитель виявляє розгубленість після евакуації).
- **Після кожного відео/віньєтки учні переходять до групових занять для обговорення:**
  - «Які ознаки занепокоєння ви помічаєте серед студентів чи персоналу?»
  - «Як би ви відреагували, щоб забезпечити комфорт і безпеку в шкільному середовищі?»
- Групи знову збираються для обміну досвідом з усім класом та зворотного зв'язку з викладачами, зосереджуючись на застосуванні принципів психологічної першої допомоги, орієнтованої на жертву.
- **Інструменти:** Zoom + кімнати для групових обговорень, спільний доступ до екрана, спільна дошка (Padlet або Miro) для запису спостережуваних реакцій та підтримуючих стратегій, слайди з підказками для обговорення.

Ключові навички ESCO, що розглядаються в цьому модулі

Цільова перехресна категорія навичок ESCO: T3.3 – Підтримка позитивного ставлення. Розвинені основні навички: Підтримка стійкості, Надання емоційної підтримки, Справляння з невизначеністю, Прийняття обдуманих рішень.

Зберігайте стійкість

- **Практикується:** слайди «Зупинись та поміркуй», що демонструють сценарії стихійних лих у школі (наприклад, пожежа в класі, незначні пошкодження конструкцій, раптове блокування або відключення електроенергії).

Викладачі висвітлюють цю навичку таким чином:

- Заохочення учнів розмірковувати над збереженням спокою та самовладання в умовах стресу в шкільному середовищі.
- Сприяння обговоренню стратегій збереження стійкості в умовах невизначеності під час надзвичайних ситуацій у школі.

Надайте емоційну підтримку

- **Практикується:** слайди «Обговорення на основі сценаріїв», де учні розігрують ролі, підтримуючи учнів, вчителів або персонал під час шкільних криз (наприклад, допомагаючи учням зберігати спокій під час раптового відключення електроенергії, розливу хімікатів або пожежних навчань).

Викладачі висвітлюють цю навичку таким чином:

- Навчання учнів активному слуханню, запевненню та емпатійному спілкуванню.
- Підкреслення впливу емоційної підтримки на загальну безпеку, навчальне середовище та прийняття рішень студентами та персоналом.

Справлятися з невизначеністю

Практикується у: слайдах «Сценарії стихійних лих», що охоплюють непередбачувані надзвичайні ситуації в школі (наприклад, раптове затоплення класних кімнат, пошкодження конструкцій або локальні хімічні аварії).

Викладачі висвітлюють цю навичку таким чином:

- Проведення групових рефлексій щодо емоційних реакцій та адаптивних стратегій у шкільному середовищі.
- Заохочення до порівняння різних типів шкільних катастроф та їхніх непередбачуваних наслідків.

Приймайте обдумані рішення

Практично після: слайди, що представляють конкретні типи шкільних катастроф (наприклад, незначні розливи хімічних речовин, інциденти пожежної сигналізації, структурні небезпеки), де учні розробляють та оцінюють стратегії реагування.

Викладачі висвітлюють цю навичку таким чином:

- Проведення керованих групових обговорень для логічного та емпатичного обґрунтування обраних дій.
- Заохочення учнів враховувати психологічне благополуччя учнів, вчителів та персоналу під час прийняття рішень.

Підтримка оцінювання – Як перевірити прогрес учня

В кінці цього навчального модуля слухачі пройдуть тест із 10 запитань з вибором однієї правильної відповіді, призначений для оцінки їхнього розуміння ключових концепцій, розглянутих на занятті.

Додаткові стратегії оцінювання:

1. Рейтинг емоційної реакції

- **Як це працює:** Учням пропонують 3–4 короткі сценарії стихійного лиха в школі (наприклад, пожежа в класі, незначний розлив хімікатів, раптове блокування, відключення електроенергії в школі). Вони ранжують, яка з цих дій найкраще сприятиме психологічному благополуччю учнів, вчителів та персоналу.
- **Що це показує:** Демонструє здатність учнів визначати пріоритети емоційної підтримки, зменшення стресу та прийняття рішень для шкільної спільноти. Це показує, наскільки добре вони можуть застосовувати психологічні принципи в реальних контекстах шкільних катастроф.

2. Виклик плану подолання труднощів

- **Як це працює:** Після короткого відео або презентації сценарію учні створюють покроковий план подолання труднощів для учнів, вчителів або персоналу, визначаючи дії для збереження спокою, зменшення тривожності та забезпечення безпеки під час надзвичайних ситуацій у школі.
- **Що це показує:** Оцінює здатність учнів синтезувати інформацію, передбачати емоційні потреби та застосовувати стратегії психологічної стійкості в ситуаціях стихійних лих у школі.

Додаткові матеріали

Ресурси SAMHSA з питань поведінкового здоров'я під час катастроф

Посилання: <https://library.samhsa.gov/>

Опис: Комплексна платформа, що пропонує інструменти, посібники та навчальні матеріали, зосереджені на поведінковому здоров'ї під час катастроф, включаючи стратегії управління психологічним благополуччям учнів, вчителів та персоналу під час надзвичайних ситуацій у школах.

Інструментарій Американської федерації вчителів (AFT) щодо готовності шкіл до надзвичайних ситуацій

Посилання: Інструментарій з підготовки до надзвичайних ситуацій AFT

Опис: Надає викладачам та шкільному персоналу доступні матеріали для підтримки учнів та шкільних громад після стихійних лих, з акцентом на комунікації з урахуванням травми, емоційній підтримці та стратегіях відновлення в шкільних умовах.

Канадська психологічна асоціація: Ресурси щодо стихійних лих у школах та освіті

Посилання: Ресурси CPA з питань стихійних лих

Опис: Збірка ресурсів, розроблених Канадською психологічною асоціацією, щоб допомогти викладачам справлятися з надзвичайними ситуаціями в школах та реагувати на них, включаючи стихійні лиха, локдауни та інші кризові ситуації. Містить рекомендації щодо підтримки психологічного благополуччя учнів та персоналу.

Керівництво ЮНЕСКО щодо безпечних шкіл

Посилання: Освіта ЮНЕСКО в надзвичайних ситуаціях

Опис: Пропонує міжнародні рекомендації та тематичні дослідження щодо створення безпечного навчального середовища, включаючи підготовку шкіл до стихійних лих, протоколи реагування на надзвичайні ситуації та стратегії психосоціальної підтримки для учнів та викладачів.

Ресурси CDC щодо підготовки до школи

Посилання: CDC Підготовка шкіл

Опис: Надає практичні рекомендації щодо планування дій у надзвичайних ситуаціях у школах, включаючи питання психічного здоров'я, безперервність навчання під час стихійних лих та стратегії захисту благополуччя учнів та персоналу під час криз.

Джерела

- **Центри контролю та профілактики захворювань.** (н.д.). Підготовка шкіл: планування всіх небезпек. CDC. <https://www.cdc.gov/phpr/ready-schools.html>
- **Європейська комісія.** (н.д.). ESCO: Європейські навички, компетенції, кваліфікації та професії. <https://esco.ec.europa.eu/en>
- **Федеральне агентство з надзвичайних ситуацій.** (н.д.). Готовність шкіл до надзвичайних ситуацій. FEMA. <https://www.fema.gov/emergency-managers/risk-management/school>
- **Національна асоціація шкільних психологів.** (н.д.). Запобігання кризам та втручання. NASP. <https://www.nasponline.org/resources-and-publications/resources-and-podcasts/mental-health/crisis-prevention-and-intervention>
- **Адміністрація з питань зловживання психоактивними речовинами та психічного здоров'я.** (н.д.). Ресурси з питань поведінкового здоров'я під час катастроф. SAMHSA. <https://library.samhsa.gov/>
- **Американська федерація вчителів.** (н.д.). Інструментарій підготовки шкіл до надзвичайних ситуацій. AFT. <https://www.aft.org/>
- **Канадська психологічна асоціація.** (н.д.). Ресурси з психології катастроф. CPA. <https://cpa.ca/disaster-psychology/>
- **ЮНЕСКО.** (н.д.). Освіта в надзвичайних ситуаціях. ЮНЕСКО. <https://en.unesco.org/themes/education-emergencies>

ПАРТНЕРСТВО

<https://ied.eu/>

<https://denizli.afad.gov.tr/>

<https://neotalentway.com/>

<https://www.eva93.lv/>

<https://ngo-nfe4y.com.ua/en>

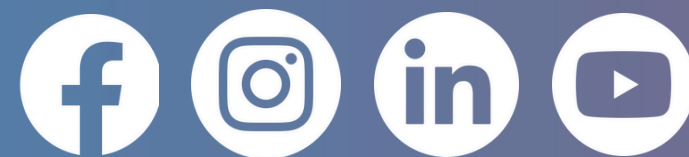
<https://vonhope.is/>

Розважайтеся з VET-READY

**РОЗДІЛ 4: ГОТОВНІСТЬ ШКІЛ ДО ЛИХ ТА БЕЗПЕЧНЕ
НАВЧАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ**

**НАВЧАЛЬНИЙ МОДУЛЬ 23: Розуміння поведінки та емоцій учнів під
час шкільних катастроф**

СЛІДКУЙТЕ ЗА
НАМИ

<https://vetready.eu/>